

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ УЧНЯМ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД РЕФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗЕЙ

Пересипкіна Т. В., Сидоренко Т. П., Голубнича Г. І., Зинчук А. М., Пересипкіна А. М.

Пошта для листування: tatyanaiozdp@gmail.com

Резюме. *Негативні тенденції стану здоров'я дитячої популяції, поширення неінфекційних захворювань вимагають запровадження ефективного медичного забезпечення. За даними ВООЗ навчальний заклад спроможний стати потужним інструментом щодо збереження та укріплення здоров'я дітей через раціональне використання кадрового та матеріального потенціалу, можливостей межсекторальної взаємодії систем освіти та медицини, підтримки дій на законодавчому рівні. Метою роботи є визначення концептуальної моделі медичного забезпечення учнів закладів загальної середньої освіти для попередження поширення неінфекційних захворювань та формування здоров'я орієнтованої поведінки школярів. Матеріали та методи. Аналітична оцінка нормативно-правових документів та наукових закордонних та вітчизняних публікацій з питань стану здоров'я та медичного забезпечення дітей шкільного віку. Результати та обговорення. В умовах інноваційної трансформації системи охорони здоров'я проблемними питаннями медичного забезпечення дітей в умовах закладів освіти є питання забезпечення чітких алгоритмів моніторингу здоров'я дітей, визначення впливу внутрішньо шкільних та медико-соціальних чинників на здоров'я та формування здоров'я орієнтованої поведінки; окреслити шляхи підвищення навичок та знань медичних працівників закладів загальної середньої освіти з питань збереження здоров'я дітей та оцінки показників здоров'я та результатів профілактичних втручань. Висновки. Рішення даних питань можливе через запровадження єдиної координуючої структури медичного забезпечення учнів закладів загальної середньої освіти, із розробкою її структурно-функціональної моделі та визначенням функцій всіх учасників/виконавців для забезпечення адекватної системи медичного супроводу, збереження здоров'я дітей в умовах закладів загальної середньої освіти. Запропонована Концептуальна модель із обґрунтуванням функцій та складу фахівців, елементів комунікації є спрямованою на профілактику поширення неінфекційних захворювань учнів, формування у школярів ціннісного ставлення до здоров'я, сприятиме формуванню в них здоров'я орієнтованої поведінки.*

Ключові слова: діти, шкільна медицина, медична допомога дітям

Інформація про авторів

Пересипкіна Тетяна Валентинівна, к. мед. н., зав. відділення наукової організації медичної допомоги школярам та підліткам ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків Національної академії медичних наук України», пр-т Ювілейний, 52а, Харків, Україна, 61153

e-mail: tatyanaiozdp@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3408-1091>

Сидоренко Тетяна Павлівна, к. мед. н., доц. кафедри гігієни та соціальної медицини Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; ст. наук. співроб. відділення наукової організації медичної допомоги школярам та підліткам ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків

Національної академії медичних наук України», майдан Свободи, 6, Харків, 61022

e-mail: t.sidorenko@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0002-2189-7158>

Голубнича Галина Ігорівна, к. мед. н., асистент кафедри гігієни та соціальної медицини Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; мол. наук. співроб. відділення наукової організації медичної допомоги школярам і підліткам ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків Національної академії медичних наук України», майдан Свободи, 6, Харків, 61022

e-mail: halyna.holybnucha@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0001-7832-20591>

Зинчук Андрій Миколайович, к. мед. н., ст. наук. співроб. відділення наукової

організації медичної допомоги школярам та підліткам ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків Національної академії медичних наук України», доц. кафедри гігієни та соціальної медицини Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; майдан Свободи, 6, Харків, 61022

e-mail: a.m.zinchuk@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2515-8034>

Пересипкіна Анна Михайлівна, асистент кафедри педіатрії №2 Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 6, Харків, 61022

e-mail: annaperesupkina@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2829-9860>

Вступ

Збереження здоров'я дітей має стати центром уваги для всієї медичної та педагогічної спільноти. Сьогодні, динаміка змін стану здоров'я дітей залишається не сприятливою. За даними Центру медичної статистики МОЗ України, поширеність

захворювань дитячого населення має тренд до зростання, особливо серед дітей підліткового віку. Серед яких, за період від 2001 до 2017 року (як року, із найбільш повною інформацією щодо стану здоров'я дитячого населення) поширеність хвороб зросла на 46 %.

Провідними захворюваннями, із різною питомою вагою у різних вікових групах дітей, є хвороби органів травлення, кістково-м'язової системи, розлади психіки та поведінки, хвороби нервової системи, захворювання ока та придаткового апарату, розлади з боку ендокринної системи. [1].

За даними ВООЗ навчальний освітній заклад спроможний стати потужним інструментом з питань збереження та укріплення здоров'я дітей [2,3]. Вплив навчального навантаження, недотримання режимних моментів, незадовільна здоров'я формуюча робота сприяють погіршанню здоров'я дітей. За даними науковців, до закінчення навчання здоровими залишаються лише біля 10,0 % учнів [4, 5, 6, 7]. Тому, доцільно активні профілактичні програми запроваджувати саме в умовах навчальних установ, раціонально використовуючи кадрові, міжсекторальні та матеріальні можливості систем освіти та медицини.

Мета

Обґрунтування концептуальної моделі медичного забезпечення учнів закладів загальної середньої освіти для попередження поширення неінфекційних захворювань та формування здоров'я орієнтованої поведінки учнівської молоді.

Матеріал та методи дослідження

Аналітична оцінка нормативно-правових документів та масиву наукових закордонних і вітчизняних публікацій з питань стану здоров'я та медичного забезпечення дітей шкільного віку.

Результати та обговорення

Збереження здоров'я дітей можливе завдяки оптимально організованій, доступній та якісній медичній допомозі. Визначення проблемних питань та пошук шляхів щодо їх подолання – є актуальним питанням галузі педіатрії в умовах сьогодення. Найбільш актуальними проблемами медичного забезпечення дітей в умовах закладів освіти є наступні. Так, для запровадження цілеспрямованих профілактичних програм попередження поширення неінфекційних захворювань серед них доцільним є чітке володіння повною інформацією щодо стану здоров'я дітей як в

Україні, так і в окремих регіонах, містах, закладах охорони здоров'я чи освіти. В сучасних умовах, відповідно до Наказу від 26.01.2018 № 157 «Про внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України» є скасованими низка статистичних форм звітності, що утруднює отримання повної інформації щодо реального стану здоров'я дітей в країні [8], складним стає проведення порівняльного аналізу даних або визначення динаміки змін, тобто проблемою стає відсутність чіткої системи моніторингу стану здоров'я дітей.

На сьогодні є відсутньою єдина структура, яка б володіла інформацією щодо динаміки змін стану здоров'я дітей шкільного віку на рівні як навчального закладу так і міста, визначення характеру впливу чинників внутрішньо шкільного середовища на здоров'я дітей, здійснювала координаційну діяльність щодо запровадження дієвих профілактичних або здоров'я формуючих втручань. До того ж, програми профілактики, які періодично запроваджуються на регіональних рівнях або в окремих містах/зкладах, не мають комплексної наукової оцінки та аналізу щодо економічної, соціальної ефективності їх запровадження, і це є проблемою, яка також вимагає вирішення. Проблемним питанням є відсутність цілісної системи шкільної охорони здоров'я в Україні [9, 10, 11]. Сьогодні, підпорядкованість медичних працівників системі освіти роз'єднала медичну шкільну службу і систему закладів охорони здоров'я. Із реорганізацією санітарно-епідеміологічної служби втрачено систему контролю, оцінки та аналізу стану здоров'я дітей на рівні закладів освіти районів, міста. Відсутньою є система заходів щодо визначення впливу на здоров'я учнів факторів внутрішньо шкільного середовища.

Низька профілактична спрямованість у роботі лікарів первинної ланки обумовлена достатньо великим обсягом їх роботи. Так, за даними хронометражу робочого часу, сімейний лікар або педіатр в умовах сучасного навантаження не в змозі проводити аналіз здоров'я дітей навчального закладу, оцінювати динаміку змін, опікуватися профілактичними заходами. Час на проведення профілактичної

роботи становив біля 10,0 % робочого тижневого часу. За даними інших наукових досліджень при оцінці медичного забезпечення визначено недостатнє інформаційно-аналітичне та науково-методичне забезпечення медичних фахівців закладів загальної середньої освіти [12].

Неефективною є також система підвищення компетенцій фахівців шкільної охорони здоров'я через різну підпорядкованість надавачів освітніх послуг та їх отримувачів, невизначеність щодо необхідних знань та навичок, які є необхідними в роботі шкільних медичних працівників, досвіду формування здоров'я орієнтованої поведінки в дітей.

Необхідним стає прийняття рішень, визначення напрямів щодо вирішення вищезначених питань, оптимізації медичного забезпечення учнів закладів загальної середньої освіти.

Проблемами забезпечення школярів якісною медичною допомогою стурбована і світова медична спільнота. Так, за даними аналітичних матеріалів ВООЗ, оптимальної моделі шкільної охорони здоров'я в світі досі не визначено. Шкільні медичні послуги є невід'ємною частиною як сектора охорони здоров'я, так і освіти, часто існує розрив між освітою та охороною здоров'я, і запропоновані ініціативи реалізуються не в повній мірі [13].

Майже 80 % з країн Європейського союзу визначили, що основними проблемами шкільної охорони здоров'я є недостатнє фінансування, у третині випадків вказується на нерівномірний доступ дітей до послуг шкільної охорони здоров'я. Організаційні аспекти шкільної медицини також мають відмінності. Вони стосуються питань управління шкільною медициною, шляхів фінансування, кадрового забезпечення тощо.

Основним виконавцем завдань медичного забезпечення учнів в школі є медична сестра. У різних країнах Європейського союзу школа може мати у штатному розкладі також лікарів, психологів, стоматологів, фахівців галузі харчування [14].

Медичні огляди є основним профілактичним заходом для учнівської молоді. Профілактичні огляди проводяться майже у всіх країнах Європейського регіону, однак, їх строки та зміст варіюються. Вони

можуть містити в собі скринінг для діагностування проблем зі здоров'ям, оцінку стану здоров'я, вакцинацію. Останнім часом деякі країни почали зосереджувати увагу на комплексній моделі профілактичних оглядів для більш повної цілісної картини щодо здоров'я школярів, незважаючи на деякі негативні висловлювання з приводу ефективності їх проведення.

Разом з тим, вказується на необхідність чіткого окреслення компетенцій всіх учасників медичного забезпечення дітей і підлітків в умовах школи для виключення дублювання функцій, підвищення якості медичних послуг, а головним фахівцем шкільної служби охорони здоров'я на первинному рівні медичної допомоги, у переважній більшості країн, визнається медична сестра [14, 15].

З огляду на актуальність підвищення якості шкільної медичної допомоги, Європейське бюро ВООЗ спільно із Європейським союзом шкільної і університетської медицини (EUSUHM) розробило Європейську концепцію стандартів якості шкільних медичних послуг і компетенції для фахівців шкільної охорони здоров'я, яку доцільно адаптувати до умов України. Так, *European framework for quality standards in school health professionals (2014)*, орієнтована на допомогу країнам зі створення і підтримки шкільних медичних послуг [16]. Її положення можуть бути адаптовані країнами для створення шкільних медичних послуг, які відображають національні пріоритети в області охорони здоров'я дітей і підлітків, враховують особливості системи охорони здоров'я цього контингенту населення. Означена Європейська концепція включає стандарти шкільної системи охорони здоров'я і основний набір компетенцій фахівців, на підставі яких доцільно визначити критерії якості медичних послуг, у тому числі і в Україні та компетенції медичних працівників закладів освіти, напрями їх міжсекторальної комунікації.

І одним із варіантів вирішення проблем є побудова нової, чіткої системи медичного забезпечення школярів, яка б охоплювала навчальні колективи освітніх закладів різних рівнів (район, місто, регіон) та відповідала принципам соціальних державних гарантій в галузі охорони здоров'я, мала чіткі індикатори якості роботи, визначені компетентності та

компетенції виконавців, вибудований алгоритм міжсекторальної взаємодії.

В Україні сьогодні, реформа системи охорони здоров'я передбачає надання медичної допомоги дітям в умовах навчального закладу переважно медичною сестрою (при кількості учнів понад одна тисяча і лікарем), які є штатними одиницями освітніх закладів, до того ж, заклади освіти не мають ліцензії на провадження медичної практики.

Важливо визначити, що набрала чинності Постанова КМ України від 20.01.2021 №31 «Про затвердження Порядку здійснення медичного обслуговування учнів закладів загальної середньої освіти». Дана Постанова визначає, що саме включає медичне обслуговування учнів, наведено послідовність дій.

Однак, не до кінця визначеними залишилися низка питань. Відповідно до Постанови медичний працівник має можливість щодо узагальнення даних про фізичний розвиток учнів класу та закладу, без можливості порівняння отриманих даних із даними інших закладів. На підставі довідки про проведений медичний огляд, фахівець закладу освіти, має обмежену інформацію щодо стану здоров'я школяра, що не сприяє можливості проведення профілактичних та оздоровчих заходів на рівні закладу освіти, не має алгоритму взаємодії із закладом охорони здоров'я з даних питань.

Не визначено, які саме профілактичні та оздоровчі заходи може проводити медичний працівник на рівні закладу освіти на тлі відсутності ліцензії на проведення господарської діяльності з медичної практики (якщо медичний працівник є штатною одиницею закладу освіти). Постанова не визначає також яким чином та із ким медичний працівник закладу освіти взаємодіє з приводу визначення чинників внутрішньо шкільних факторів ризику, відсутня можливість щодо їх моніторингу та порівняння.

Постанова наголошує, що медичний працівник здійснює контроль за своєчасністю проходження медичного профілактичного огляду та вакцинації. Тобто, своєчасне сповіщення та контроль охоплення.

Визначено, що до навчального закладу надається довідка від закладу охорони здоров'я щодо проведених профілактичних щеплень. Однак, не визначено, хто формує план проведення щеплень відповідно до календаря щеплень (дільничний педіатр або медичний працівник закладу з метою своєчасного повідомлення батьків), не визначено взаємодію з даного питання між закладом охорони здоров'я та навчальним закладом, як здійснюється інформування медичного працівника закладу освіти щодо плану профілактичних щеплень конкретних учнів.

Поширеність захворювань органів травлення та інші неінфекційні хвороби, які вимагають спеціального режиму харчування підкреслює актуальність організації доцільної системи харчування в закладі освіти. Так, відповідно до Постанови, медичний працівник має брати участь в організації харчування учнів закладу. Однак, не визначено саме із якими повноваженнями, хто має консультувати середнього медичного працівника з даних питань.

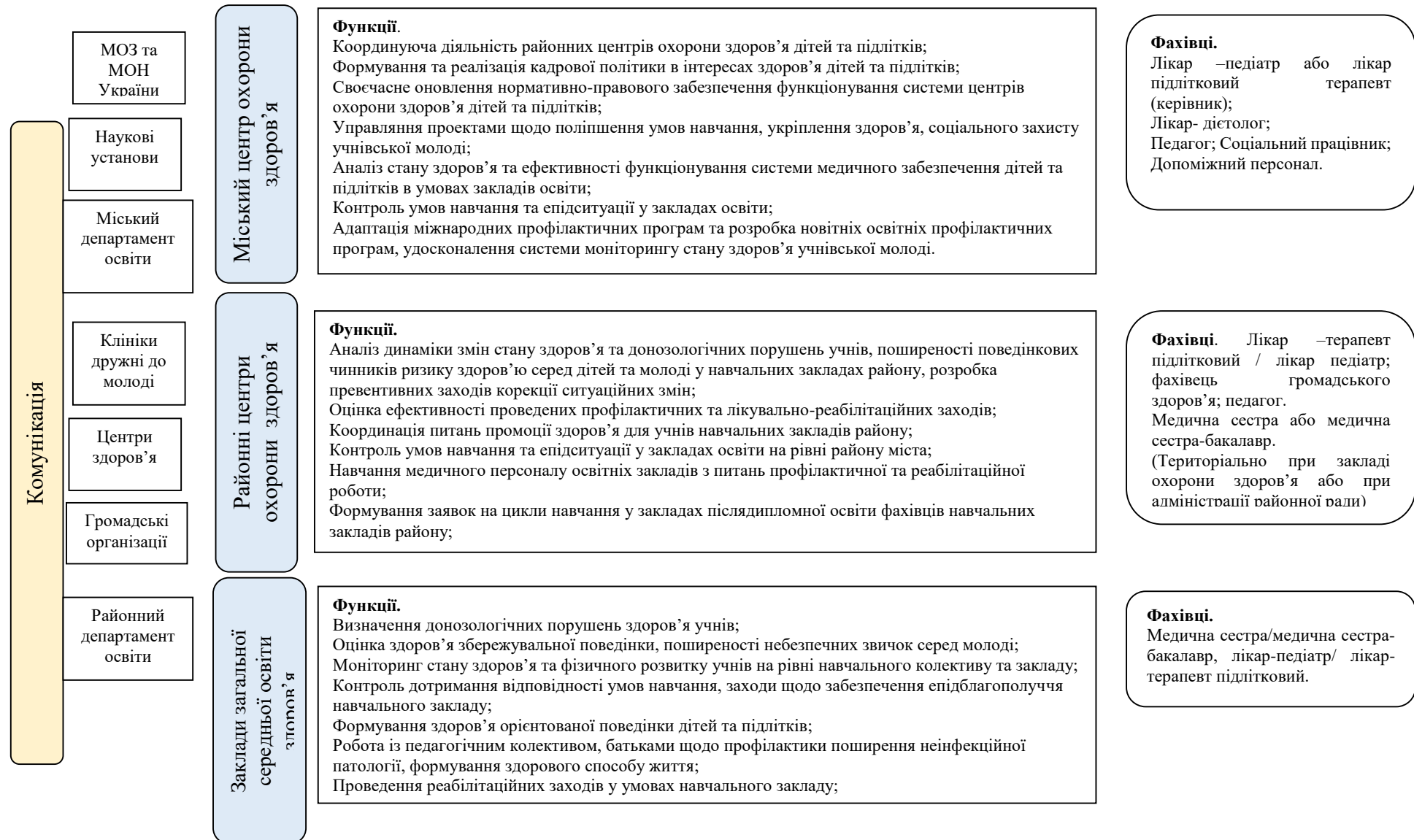
Формування здоров'я орієнтованої поведінки, ціннісного ставлення до здоров'я, запобігання поширення здоров'я руйнівних звичок постає провідною задачею медичного працівника в закладах освіти. Необхідним є уточнення питань щодо підвищення рівня професіональних знань з питань просвітницької та консультативної роботи щодо здорового способу життя, турботи про психічне здоров'я, виховання здорової дитини, протидії поширенню серед учнів звичок, небезпечних для їх фізичного та психічного здоров'я. Хто саме має і де підвищувати рівень знань та навичок власне медичних працівників, із ким має він комунікувати.

Не визначеними питаннями залишилось медичне забезпечення дітей в умовах професійно технічних навчальних закладах. Відкритим є питання участі медичного працівника закладу освіти в процесі підготовки юнаків для первинної постановки на військовий облік.

Таким чином, потребують подальшого уточнення питання моніторингу та аналізу стану здоров'я учнів на рівні закладу освіти.

Схема 1. Структурно-функціональна модель охорони здоров'я дітей та підлітків на регіональному рівні

Виконавчий комітет міської ради, Заступник міського голови з питань охорони здоров'я та соціального захисту

закладів міста, визначеності щодо того, де має акумулюватися інформація про стан здоров'я дітей шкільного віку міста, регіону, хто має проводити її аналіз та пропонувати відповідні заходи за результатами аналізу. Відсутня структурована система з налагодження, контролю та консультацій медичних працівників (середніх медичних працівників) з питань організації адекватної системи харчування, проведення профілактичних та оздоровчих заходів, підвищення рівня знань для роботи із школярами, батьками, педагогами з питань формування здоров'я, здоров'я орієнтованої поведінки, визначення чинників ризику внутрішньо шкільного середовища на здоров'я учнів.

Рішення даних питань можливе через запровадження єдиної координуючої структури медичного забезпечення учнів ЗЗСО, розробку її структурно-функціональної моделі із визначенням функцій для забезпечення адекватної системи медичного забезпечення, збереження здоров'я дітей в умовах закладів загальної середньої освіти (схема 1).

Висновок

Таким чином, запропонована структурно-функціональна модель охорони здоров'я дітей та підлітків в закладах освіти враховує вище визначені актуальні питання медичного забезпечення школярів в умовах сьогодення, визначає вертикальну структуру елементів моделі, а також доцільний склад фахівців на кожному із структурних рівнів із визначенням видів профілактичної діяльності та може стати основою Концептуальної системи організації медичної допомоги учням на рівні закладів загальної середньої освіти. Концептуальна модель є спрямованою на профілактику поширення неінфекційних захворювань учнів, формування у школярів ціннісного ставлення до здоров'я, сприятиме формуванню в них здоров'я орієнтованої поведінки.

Список літератури

1. Центр медичної статистики МОЗ України. <https://moz.gov.ua/article/statistic/centr-medichnoi-statistiki-moz-ukraini>.
2. ВОЗ. Инвестируя в будущее детей : Европейская стратегия охраны здоровья детей и подростков. Бюллетень ВОЗ. 2020;2015–2020:65.

https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/253776/64wd12_Rus_InvestCAHstrategy_140440.pdf

3. ВОЗ. Время выполнять обещания: решить задачи по борьбе с НИЗ для достижения Целей в области устойчивого развития в Европе Ашхабад, Туркменистан, 9–10 апреля 2019 г. Бюллетень ВОЗ. 2019;9–10:10. <https://www.euro.who.int/ru/media-centre/events/events/2019/04/WHO-conference-NCDs-Ashgabat-2019>
4. Антипкін ЮГ, Волосовець ОП, Майданник ВГ, Березенко ВС. МР. Стан здоров'я дитячого населення — майбутнє країни (частина 1). здоров'є ребенка. 2018;13(1):1–11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zd_2018_13_1_3
5. Антипкін ЮГ, Волосовець ОП, Майданник ВГ, Березенко ВС. МР. Стан здоров'я дитячого населення — майбутнє країни (частина 2). Здоров'є ребенка. 2018;13(2):1–11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zd_2018_13_2_3
6. Пересипкіна ТВ, Сидоренко ТП, Пересипкіна АМ, Динаміка стану здоров'я дітей та підлітків харківської області. Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 2019;1(33):5–10. <https://doi.org/10.31071/promedosvity2019.01.005>
7. Nyankovsky SL, Yatsula MS, Nyankovska OS, Tytusa AV. The dynamics of the health of schoolchildren in Ukraine according to the questionnaire survey. Child'S Heal. 2018;13(5):425–31. <http://journal.asu.ru/zosh/issue/download/357/138>
8. Наказ МОЗ України. № 157 від 26.01.2018. Про внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України. 2018; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-18#Text>.
9. Peresyapkina TV. Medico-social aspects of the prevention of noncommunicable diseases. Child'S Heal. 2017;12(2):182–7. DOI:10.22141/2224-0551.12.2.2017.99778
10. Пересипкіна ТВ, Сидоренко ТП, Пересипкіна АМ, Кіндрок МО. Медична допомога учням у навчальних закладах: стан, проблеми та перспективи розвитку. Здоров'я дитини. 2018;13(7):120–125. <http://dx.doi.org/10.22141/2224-0551.13.7.2018.148924>
11. Пересипкіна ТВ, Сидоренко ТП, Голубнича ГІ. Актуальні питання організації медичного забезпечення дітей та підлітків в умовах закладів освіти. Проблеми сучасної науки та освіти. 2019;2(34):5–9. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psmno_2019_2_3
12. Коренев НМ, Суліма ТН, Пересыпкіна ТВ, Костенко ТА, Кошман ТВ, Шевченко НС, Никитина ЛД. Системный анализ затрат рабочего времени семейного врача в амбулаториях общей практики-семейной медицины Харьковской области. Семейна медицина. 2010;3:15-19. http://ecat.knmu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=S&I2
13. Wolfe I. European Child Health Services and Systems Edited by European Child Health Services and Systems: Lessons without borders. 2013. 147 p. https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/254928/European-Child-Health-Services-and-Systems-Lessons-without-borders.pdf

14. Baltag V, Pachyna A, Hall J. Global Overview of School Health Services: Data from 102 Countries. *Heal Behav Policy Rev.* 2015;2(4):268–83. <http://www.ingentaconnect.com/contentone/psp/hbpr/2015/00000002/00000004/art00004?crawler=true&mimetype=application/pdf>
 15. WHO Regional Office for Europe. Pairing children with health services: the results of a survey on school health services in the WHO European Region. WHO [Internet]. 2010;1–30. Available from: <http://www.euro.who.int/document/e93576.pdf>
 16. Европейская концепция стандартов качества школьных медицинских услуг и компетенций для специалистов школьного здравоохранения. URL: https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/261890/European-framework-for-quality-standards-in-school-health-services-and-competences-for-school-health-professionals-Rus.pdf
- References**
1. Center for Medical Statistics of the Ministry of Health of Ukraine. <https://moz.gov.ua/article/statistic/centr-medichnoi-statistiki-moz-ukraini>.
 2. WHO. Investing in the Future of Children: A European Strategy for Child and Adolescent Health. WHO Bulletin. 2020;2015–2020:65. https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/253776/64wd12_Rus_InvestCAHstrategy_140440.pdf
 3. WHO. Time to Keep Promises: Meeting the NCD Challenges to Achieve the Sustainable Development Goals in Europe Ashgabat, Turkmenistan, 9-10 April 2019 WHO Bulletin. 2019;9–10:10. <https://www.euro.who.int/ru/media-centre/events/events/2019/04/WHO-conference-NCDs-Ashgabat-2019>
 4. Antipkin YuG, Volosovets OP, Maidannyk VG, Berezenko VS. MR. The health of children is the future of the country (part 1). *Child health.* 2018;13(1):1–11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zd_2018_13_1_3
 5. Antipkin YuG, Volosovets OP, Maidannyk VG, Berezenko VS. MR. The health of children is the future of the country (part 2). *Child health.* 2018;13(2):1–11. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zd_2018_13_2_3
 6. Peresyphina TV, Sydorenko TP, Peresyphina AM. Dynamics of the health status of children and adolescents of the Kharkov region. *Problems of uninterrupted medical training and science.* 2019;1(33):5–10. <https://doi.org/10.31071/promedosvity2019.01.005>
 7. Nyankovskyy SL, Yatsula MS, Nyankovska OS, Tytusa AV. The dynamics of the health of schoolchildren in Ukraine according to the questionnaire survey. *Child`S Heal.* 2018;13(5):425–31. <http://journal.asu.ru/zosh/issue/download/357/138>
 8. Order of the Ministry of Health of Ukraine # 157 from 26.01.2018. On amendments to some orders of the Ministry of Health of Ukraine. 2018; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-18#Text>.
 9. Peresyphina TV. Medico-social aspects of the prevention of noncommunicable diseases. *Child`S Heal.* 2017;12(2):182–7. DOI:10.22141/2224-0551.12.2.2017.99778
 10. Peresyphina TV, Sidorenko TP, Peresyphina AM, Kindruk MO. Medical care for students in educational institutions: status, problems and prospects of development. *Child health.* 2018;13(7):120–125. <http://dx.doi.org/10.22141/2224-0551.13.7.2018.148924>
 11. Peresyphina TV, Sidorenko TP, Holubnycha HI. Medical care for children in educational institutions: state. *Problems of uninterrupted medical training and science/2019. № 2.(34) C. 5–9.* http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psmno_2019_2_3
 12. Korenev NM, Sulima TN, Peresyphina TV, Kostenko TA, Koshman TV, Shevchenko NS, Nikitina LD. A systematic analysis of the time spent by a family doctor in outpatient clinics of general practice and family medicine in the Kharkiv region. *Semeina medicine.* 2010;3:15-19. http://ecat.knmu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=S&I2
 13. Wolfe I. *European Child Health Services and Systems Edited by European Child Health Services and Systems : Lessons without borders.* 2013. 147 p.
 14. https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/254928/European-Child-Health-Services-and-Systems-Lessons-without-borders.pdf
 15. Baltag V, Pachyna A, Hall J. Global Overview of School Health Services: Data from 102 Countries. *Heal Behav Policy Rev.* 2015;2(4):268–83. <http://www.ingentaconnect.com/contentone/psp/hbpr/2015/00000002/00000004/art00004?crawler=true&mimetype=application/pdf>
 16. WHO Regional Office for Europe. Pairing children with health services: the results of a survey on school health services in the WHO European Region. WHO [Internet]. 2010;1–30. Available from: <http://www.euro.who.int/document/e93576.pdf>
 17. European Framework for Quality Standards for School Health Services and Competencies for School Health Professionals. URL: https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/261890/European-framework-for-quality-standards-in-school-health-services-and-competences-for-school-health-professionals-Rus.pdf

CONCEPTUAL BASIS OF ORGANIZATION OF MEDICAL CARE FOR SCHOOL STUDENTS IN THE PERIOD OF REFORMING HEALTHCARE AND EDUCATION SYSTEMS

Peresyphkina Tetyana, Sidorenko Tetyana, Holubnichka Halyna, Zinchuk Andrey, Peresyphkina Anna

Mail for correspondence: tatyanaiozdp@gmail.com

Summary. Negative trends in the health status of the child population, the spread of non-communicable diseases require optimization of the system of their medical support. According to WHO, an educational institution can become a powerful tool for the preservation and strengthening of children's health through the rational use of human and material potential, opportunities for intersectoral interaction between education and medicine systems, and support for actions at the legislative level. **The aim** of the work is to develop a conceptual model of medical support for students of general secondary education institutions to prevent the spread of non-infectious diseases and the formation of health-oriented behavior of schoolchildren. **Materials and methods:** Analytical assessment of regulatory documents and scientific foreign and domestic publications on the health status and medical support of school-age children. **Results and discussion.** In the context of the innovative transformation of the health care system, the problematic issues of medical support for children in educational institutions are the issues of ensuring algorithms for monitoring the health of children, determining the influence of intraschool and medico-social factors on health and the formation of health-oriented behavior; systems for improving the skills and knowledge of school health workers on the issues of maintaining children's health, assessing health indicators and the results of preventive interventions. **The solution** of these issues is possible by introducing a unified coordinating structure of medical support for students of general secondary education institutions, with the development of its structural and functional model and defining the functions of all participants / performers to ensure an adequate system of medical support preserve the health of children in school conditions. The proposed Conceptual Model with substantiation of the functions and composition of specialists, elements of communication is aimed at preventing the spread of non-communicable diseases among students, the formation of a value attitude towards health in schoolchildren, will contribute to the formation of health-oriented behavior.

Key words: children, school services, medical care for children

Information about author

Peresyphkina Tetyana, PhD, Assoc. Prof., Chief of department of the scientific organization of medical care for schoolchildren and adolescents, State Institution "Institute for Children and Adolescents Health Care at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine", Kharkiv, av. Ubileyniy, 52-A, Ukraine, 61053

e-mail: tatyanaiozdp@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3408-1091>

Sydorenko Tetyana, PhD, Assoc. Prof. of Department Hygiene and social medicine, School of Medicine, N. V. Karazin Kharkiv National University; the leading researcher of the Department of the scientific organization of medical care for schoolchildren and adolescents, State Institution "Institute for Children and

Adolescents Health Care at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine", Svobody sq., 6, Kharkiv, Ukraine, 61022

e-mail: t.sidorenko@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0002-2189-7158>

Halyna Holubnycha, MD, PhD, Assistant of department of Hygiene and Social Medicine, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq. 4, Kharkiv, Ukraine, 61022; junior scientific worker of the Department department of the scientific organization of medical care for schoolchildren and adolescents, State "Institute for Children and Adolescents Health Care at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine", Svobody sq., 6, Kharkiv, Ukraine, 61022

e-mail: halyna.holybnucha@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0001-7832-20591>

Zinchuk Andrey, PhD, the leading researcher of the Department of the scientific organization of medical care for schoolchildren and adolescents, State Institution "Institute for Children and Adolescents Health Care at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine", Assoc. Prof. of Department Hygiene and social medicine, School of Medicine, N. V. Karazin Kharkiv National University; Svobody sq., 6, Kharkiv, Ukraine, 61022

e-mail: a.m.zinchuk@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2515-8034>

Peresyphkina Anna, Assistant of Department of Pediatrics #2, School of Medicine, N.V. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 6, Kharkiv, Ukraine, 61022

e-mail: annaperesupkina@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2829-9860>

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ОРГАНИЗАЦИИ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ УЧАЩИМСЯ ШКОЛ В ПЕРИОД РЕФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ И ОБРАЗОВАНИЯ

Пересыпкина Т. В., Сидоренко Т. П., Голубничая Г. И., Зинчук А. М., Пересыпкина А. М.

Почта для переписки: tatyanaiozdp@gmail.com

Резюме. Негативные тенденции состояния здоровья детской популяции, распространение неинфекционных заболеваний требуют введения эффективного медицинского обеспечения. По данным ВОЗ учебное заведение способен стать мощным инструментом по сохранению и укреплению здоровья

детей через рациональное использование кадрового и материального потенциала, возможностей межсекторальной взаимодействия систем образования и медицины, поддержки действий на законодательном уровне. **Целью** работы является определение концептуальной модели медицинского обеспечения учащихся учреждений общего среднего образования для предупреждения распространения неинфекционных заболеваний и формирования здоровья ориентированного поведения школьников. **Материалы и методы.** Аналитическая оценка нормативно-правовых документов и научных зарубежных и отечественных публикаций по вопросам состояния здоровья и медицинского обеспечения детей школьного возраста. **Результаты и обсуждение.** В условиях инновационной трансформации системы здравоохранения проблемными вопросами медицинского обеспечения детей в условиях учебных заведений является вопрос обеспечения четких алгоритмов мониторинга здоровья детей, определение влияния внутри школьных и медико-социальных факторов на здоровье и формирование здоровья ориентированного поведения; наметить пути повышения навыков и знаний медицинских работников учреждений общего среднего образования по вопросам сохранения здоровья детей и оценки показателей здоровья и результатов профилактических вмешательств. **Выводы.** Решение данных вопросов возможно путем внедрения единой координирующей структуры медицинского обеспечения учащихся учреждений общего среднего образования, с разработкой ее структурно-функциональной модели и определения функций всех участников / исполнителей для обеспечения адекватной системы медицинского сопровождения, сохранение здоровья детей в условиях учреждений общего среднего образования. Предложенная Концептуальная модель с обоснованием функций и состава специалистов, элементов коммуникации, направленной на профилактику распространения неинфекционных заболеваний учащихся, формирование у школьников ценностного отношения к здоровью, способствовать формированию у них здоровьес ориентированного поведения.

Ключевые слова: дети, школьная медицина, медицинская помощь детям

Информация об авторах

Пересипкина Тетяна Валентиновна, к. мед. н., зав. отделения научной организации медицинской помощи школьникам и подросткам ГУ «Институт охраны здоровья детей и подростков Национальной академии медицинских наук Украины», пр-т Юбилейный, 52а, Харьков, 61153

e-mail: tatyanaiozdp@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3408-1091>

Сидоренко Тетяна Павлівна, к. мед. н., доц. кафедры гигиены и социальной медицины, Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; старш. науч. сотр. отделения научной организации медицинской помощи школьникам и подросткам ГУ «Институт охраны здоровья детей и подростков

Национальной академии медицинских наук Украины», пл. Свободы, 4 Харьков, 61022

Голубничая Галина Игоревна, к. мед. н., ассистент кафедры гигиены и социальной медицины Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; мл. науч. сотр. отделения научной организации медицинской помощи школьникам и подросткам ГУ «Институт охраны здоровья детей и подростков Национальной академии медицинских наук Украины», пл. Свободы, 4 Харьков, 61022

e-mail: halyna.holybnucha@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0001-7832-20591>

Зинчук Андрей Николаевич, к. мед. н., старш. науч. сотр. отделения научной организации медицинской помощи

школьникам и подросткам ГУ «Институт охраны здоровья детей и подростков Национальной академии медицинских наук Украины», доц. кафедры гигиены и социальной медицины, Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина, пл. Свободы, 4 Харьков, 61022

e-mail: a.m.zinchuk@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0003-2515-8034>

Пересипкина Анна Михайловна, ассистент кафедры педиатрии №2 Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина, пл. Свободы, 4 Харьков, 61022

e-mail: annaperesupkina@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2829-9860>

Отримано: 12.02.2021 р.

Прийнято до друку: 29.04.2021 р

Conflicts of interest: author has no conflict of interest to declare.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Конфликт интересов: отсутствует.